

gloria in Christo mittamini) in gloria (vitæ futuræ) in Christo Jesu (seu per Christum Jesum).

Deo autem et Patri nostro gloria in sæcula sæculorum. Amen.

Salutate omnem sanctum (seu christianum) in Christo Jesu (baptizatum).

Salutant vos qui mecum sunt fratres. Salutant vos omnes sancti (christiani), maxime autem (ii) qui de (Neronis) Cæsaris domo sunt.

Gratia Domini nostri Jesu Christi (sit et maneat) cum spiritu vestro. Amen.

FINIS EPISTOLÆ AD PHILIPPENSES.

1600 0701 2 0000 1000

mittamini) in gloria (vitæ futuræ) in Christo Jesu (seu per Christum Jesum).

Deo autem et Patri nostro (reddatur) gloria (et gratiarum actio) in sæcula sæculorum. Amen.

Salutate omnem sanctum (seu christianum) in Christo Jesu (baptizatum).

Salutant vos (illi) qui mecum sunt fratres. Salutant vos omnes sancti (christiani), maxime autem (ii) qui de (Neronis) Cæsaris domo sunt.

Gratia Domini nostri Jesu Christi (sit et maneat) cum spiritu vestro. Amen.

EPISTOLA AD COLOSSENSES

ARGUMENTUM.

Hac epistola Paulus insectatur Simonem Magum ejusque asseclas, qui Colossis docebant nos non a Christo sed ab Angelis mediatoribus Deo reconciliandos esse. Huic dogmati addebant multas judaicas et gentilitas observationes, nempe dierum et temporum. Hunc duplum errorem Paulus redarguit, et deinde cuilibet hominum generi dat vitæ et morum documenta, ac demum salvationibus epistolam claudit.

Scripta est anno a Christo 60, Romæ e vinculis et anno vinculum secundo.

CAPUT PRIMUM.

Colossensibus eorum fidem et charitatem gratulatur Apostolus, oratque ut in vita christiana crescant, et serviant Deo qui eos transtulit in Ecclesiam Filii sui. Docet, non Angelos, sed Christum Dei Filium esse Creatorem rerum omnium et hominum Redemptorem caputque Ecclesiæ. Hanc redemptionem ad Gentes se extendere docet, seque apud Gentes Evangelii esse ministrum, atque se multa pro Christo pati gloriatur.

Paulus Apostolus Jesu Christi, (ad Paulus Apostolatum electus) per voluntatem Dei, per voluntatem et Timotheus, (meus et vester in Christo) Dei et Timotheus frater,

Eis, qui sunt Colossi, sanctis et fidelibus fratribus (baptizatis et sanctificatis) in Christo Jesu, (optamus ut)

Paulus Jesu Christi per voluntatem Dei et Timotheus frater.

Eis qui sunt Colossi, sanctis et fidelibus fratribus in Christo Jesu,

Gratia vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino Jesu Christo. Gratias agimus Deo et Patri Domini nostri Jesu Christi ; et sumus semper pro vobis orantes,

Audientes fidem vestram in Christo Jesu et dilectionem quam habetis in sanctos omnes,

Propter spem quæ reposita est vobis in cœlis, quam audistis in verbo veritatis Evangelii,

Quod pervenit ad vos, sicut et in universo mundo (perventum) est et fructificat et crescit, sicut (fructificat) in vobis ex ea die qua (illud) audistis et (qua) cognovistis gratiam Dei, (nempe gratiam redēptionis et salutis a Christo vobis allatam et annuntiatam) in (omni) veritate ; (gaudeo et gratias ago Deo quòd eam gratiam colere et integrām servare pergitis),

Sicut didicistis ab Epaphra, charissimo conservo nostro, qui est fidelis pro vobis

Gratia vobis et pax (dentur et serventur) a Deo Patre nostro et (a) Domino (nostro) Jesu Christo. Gratias agimus Deo (omnipotenti) et Patri Domini nostri Jesu Christi ; et sumus semper pro vobis orantes, (ex quo fuimus ab Epaphra)

Audientes (ardentem esse) fidem vestram in Christo Jesu, et dilectionem quam habetis (et exercetis) in sanctos omnes (tam urbis vestræ incolas quam aliarum gentium advenas ; gratias ago Deo pro vobis, inquam, quòd eam charitatem exercetis non philanthropice sed)

Propter spem (mercedis) quæ vobis (a Deo) reposita est in cœlis, (et) quam (vobis reservatam esse) audistis in verbo veritatis, (id est, per prædicationem) Evangelii

Quod pervenit ad vos, sicut et in universo mundo (perventum) est et fructificat et crescit, sicut (fructificat) in vobis ex ea die qua (illud) audistis et (qua) cognovistis gratiam Dei, (nempe gratiam redēptionis et salutis a Christo vobis allatam et annuntiatam) in (omni) veritate ; (gaudeo et gratias ago Deo quòd eam gratiam colere et integrām servare pergitis),

Sicut (eam accepistis et) didicistis ab Epaphra, charissimo (et nunc in vinculis nostris) conservo nostro, qui est fidelis (etiam) pro vobis minister Christi Jesu (in eo dupli modo quòd vobis in rebus

ad Christum pertinentibus ministravit et minister Christi me de rebus vestris monitum fecit ; ipse Jesu, est enim

Qui etiam manifestavit (et notam, nobis (fecit) dilectionem vestram, (quam erga me et alios christianos exercetis) in Spiritu (sancto vobis eam inspirante).

Ideo et nos, ex qua die (de vestra charitate illum loquentem) audivimus, non cessamus (esse) pro vobis orantes et (a Deo) postulantes ut impleamini agnitione voluntatis (et beneplaciti) ejus (Dei, cuius voluntas vobis imperfecte hucusque nota est ; oro, inquam, ut erudiamini) in omni sapientia (divina) et intellectu spiritali, ita

Ut ambuletis digne Deo, per omnia (media et in omnibus rebus ei) placentes, in omni opere bono fructificant, et crescentes in scientia (beneplaciti) Dei ; ambulate)

In omni virtute (et fortitudine) confortati secundum potentiam claritatis (seu potentiam claram et gloriosam) ejus (Dei, quæ præcipue se ostendit) in omni patientia et longanimitate (quam nobis communicat) : cum gaudio (estote)

Gratias agentes Deo Patri qui, (absque ullo merito vestro et nostro), dignos nos (et vos) fecit (admitti) in partem (seu participationem) sortis sanctorum (et electorum, nos illuminans) in lumine (Evangelii, et)

Qui etiam manifestavit nobis dilectionem vestram in Spiritu.

Ideo et nos ex qua die audiimus, non cessamus pro vobis orantes et postulantes ut impleamini agnitione voluntatis ejus in omni sapientia et intellectu spiritali,

Ut ambuletis digne Deo per omnia placentes, in omni opere bono fructificant, et crescentes in scientia Dei,

In omni virtute confortati secundum potentiam claritatis ejus, in omni patientia et longanimitate, cum gaudio,

Gratias agentes Deo Patri qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine,

Qui eripuit nos de potestate tenebrarum, et translit in regnum Filii dilectionis suæ,

In quo habemus redemptionem per sanguinem ejus, remissionem peccatorum;

Qui est imago Dei invisibilis primogenitus omnis creaturæ,

Quoniam in ipso condita sunt universa in cœlis et in terra, visibilia et invisibilia, sive Throni, sive Dominationes, sive Principatus, sive Potestates; omnia per ipsum et in ipso creata sunt;

Et ipse est ante omnes et omnia in ipso constant.

Qui (per mortem Jesu Christi) eripuit nos de potestate tenebrarum (ignorantiae aut infidelitatis), et (nos) translit in regnum (lucidissimum hujus) Filii dilectionis suæ, (qui est vera lux illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum, et)

In quo (solo) habemus redemptionem (nobis acquisitam) per sanguinem ejus, remissionem, (inquam, omnium nostrorum) peccatorum: (gratias, inquam, Deo Patri agamus quod vocavit nos in participationem redemptionis hujus Christi Jesu),

Qui est imago (perfecta) Dei (sui Patris nobis) invisibilis, (et qui, in quantum Dei Filius, est) primogenitus (seu genitus ante creationem) omnis creaturæ. Eum appello primogenitum, et hoc meritò,

Quoniam in ipso, (id est, per ipsum) condita (et creata) sunt universa (quæ continentur) in cœlis et in terra, (omnia) visibilia et invisibilia, sive Throni, sive Dominationes, sive Principatus, sive Potestates, (sive Angeli, qui, contra Simonis Magi et ejus asseclarum opinionem, ab ipso creati sunt; denique ille est, de quo credere et dicere debemus quod) omnia per ipsum (utpote causam efficientem cum Patre), et in ipso (ubique per essentiam et potentiam suam præsente), creata sunt,

Et (quod) ipse est ante omnes (Angelos et quaslibet creaturas) et (quod) omnia in ipso constant (seu consistunt et conservantur),

Et (quod) ipse est caput corporis Ecclesiæ, (et quod ipse est) principium (seu princeps et omnium præcipius etiam quatenus homo, 1º situ, utpote super omnes celos elevatus, 2º dignitate, utpote principatum tenens, 3º tempore et causalitate in eo sensu quod ipse sibi corpus seu Ecclesiam formavit, et quod principium est omnium virtutum quæ in ea vident; insuper ipse est) primogenitus¹ (seu primus) ex mortuis (qui ad vitam immortalis resurrexit, ita) ut sit in omnibus ipse primatum tenens (tam in creatione quam in resurrectione; et hoc ita est),

Quia in ipso complacuit (Deo ipsius Patri) omnem plenitudinem (seu perfectiōnem) tum gratiæ tum sapientiæ, tum potestatis, tum denique ipsius divinitatis), inhabitare (non tantum per vim et operationem sed etiam per suam essentiam),

Et (quia Deo placuit) per eum reconciliare omnia (et omnes homines) in ipsum (seu cum seipso), pacificans (et pacem stabiliens) per sanguinem ejus (inter Angelos et homines ob peccatum inter se inimicos, sic reconcilians) sive quæ in terris sive quæ in cœlis sunt.

Et vos (ipsi), cum essetis aliquando (a Deo) alienati et (ei) inimici (præ) sensu

Et ipse est caput corporis Ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis, ut sit in omnibus ipse primatum tenens;

Quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare,

Et per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans per sanguinem crucis ejus sive quæ in terris, sive quæ in cœlis sunt.

Et vos, cum es-

¹ Christus primus fuit resurgens ex mortuis, tum ex illis qui a prophetis veteris testamenti et a Christo ipso ad vitam non nisi temporalem et iterum amittendam revocati sunt, tum ex illis qui die resurrectionis ejus, post illum immediate resurrexerunt ut cum illo die ascensionis ejus intrarent in vitam æternam, non solum quoad animas sed etiam, iuxta theologorum gravium sententiam, cum corporibus suis, (Vide auctorem de Vita boni latronis)

alienati et inimici
sensu in operibus
malis,

Nunc autem re-
conciliavit in cor-
pore carnis ejus
per mortem, ex-
hibere vos sanctos
et immaculatos
et irreprehensibi-
les coram ipso,

Si tamen per-
manetis in fide
fundati et stabi-
les, et immobiles
a spe Evangelii,
quod audistis,
quod prædicatum
est in universa
creatura quæ sub
celo est, cuius
Paulus minister (et præparator, ego, in-
quam),

Qui nunc gau-
deo in passioni-
bus pro vobis, et
adimpleo ea quæ
desunt passionum
Christi in carne
mea pro corpore
ejus quod est Ec-
clesia,

Cujus factus
sum ego minister
secundum dis-

(vestro perverso et vestra prava voluntate
quæ versabantur) in operibus malis, (vo-
bis Christus pepercit et)

Nunc autem (vos Deo) reconciliavit in
(immolato) corpore carnis ejus, (vos) per
mortem (suam redimens ut posset Deo
Patri suo) exhibere vos sanctos et immacu-
latos et irreprehensibles coram ipso; (et
ita eritis),

Si tamen permanetis in fide fundati et
(in ea estis) stabiles et immobiles, (et nun-
quam amoti) a spe (bonorum quæ vobis
promittit lex) Evangelii quod audistis (et)
quod prædicatum est in universa creatu-
ra (seu terra) quæ sub celo est; cuius
(Evangelii, etsi indignus), factus sum ego
Paulus minister (et præparator, ego, in-
quam),

Qui nunc, (adeo certa est hæc spes
Evangelii), gaudeo in passionibus (quas)
pro vobis (sustineo), et (qui) adimpleo, (in
quantum corporis Christi membrum sum),
ea quæ desunt (integritati) passionum
Christi, (quæ certo fuerunt per se suffi-
cientes redemptioni totius mundi, sed in-
completæ relative ad corpus ejus in quo
etiam Christus debet pati; et hæc est
pars passionis quam ego adimpleo) in
carne mea pro (solvendo quod debo tan-
quam membrum adunatum in) corpore
ejus quod est Ecclesia,

Cujus factus sum ego (non solummodo
membrum, ut dixi, sed etiam) minister
secundum (seu ad faciendam) dispensatio-

nem (donorum) Dei quæ data (et credita)
est mihi (ut eam) in vos (impertiar, et), ut
impleam (missionem prædicandi (verbum
Dei (quam cœpit Christus; quod facere
nitor, vobis prædicando hoc)

Mysterium (verbi Dei) quod abscondi-
tum (et incognitum) fuit a sæculis et ge-
nerationibus (præcedentibus et) nunc au-
tem manifestatum est (per prædicationem)
sanctis ejus (seu fidelibus novi Testamen-
ti),

Quibus voluit Deus notas facere divitias
gloriae (seu gloriam bonis spiritualibus
abundantem) sacramenti (seu mysterii
hujus, quod) in Gentibus (præcipue notum
facere dignatus est, et) quod (objective)
est Christus in (quo pro) vobis (reposita)
est spes gloriae (futuræ et vitæ æternæ).

Ille et Christus)

Quem nos annuntiamus, corripientes (et
per eum castigantes) omnem hominem et
(simil) docentes omnem hominem in
omni sapientia (et cognitione religionis
christianæ), ut exhibeamus (seu reddamus)
omnem hominem perfectum (et ap-
prime instructum) in (his quæ a) Christo
Jesu (fidei nostræ commendantur. Hic est
scopus)

In quo (assequendo omnibus viribus
meis incumbo) et labore, (decertans) se-
cundum operationem (et efficaciam gra-
tiæ ejus quam operatur (seu infundit) in
me (suggerens mihi igneam charitatem,

pensationem Dei,
quæ data est mihi
in vos ut impleam
verbum Dei,

Mysterium quod
absconditum fuit
a sæculis et gene-
rationibus, nunc
autem manifesta-
tum est sanctis
eius,

Quibus voluit
Deus notas facere
divitias gloriae
sacramenti hujus
in Gentibus, quod
est Christus in
vobis spes gloriae,

Quem nos an-
nuntiamus, cor-
ripientes omnem
hominem et do-
centes omnem ho-
minem in omni
sapientia, ut ex-
hibeamus omnem
hominem perfe-
ctum in Christo
Jesu,

In quo et la-
bore certando
secundum opera-
tionem ejus quam
operatur in me in
virtute.

qua Evangelium) in virtute (irresistibili prædicto).

CAPUT II.

Colossenses hortatur Apostolus ut in fide et charitate firmentur. Judaïzantium somniis opponit Christum, in quo inhabitat omnis plenitudo divinitatis. Nos non carne sed spiritu circuncidendos esse docet. Declarat Christum delevisse chirographum decreti quo damnabamur, et consequenter judaicas cærenomias abrogasse. Non fictam Angelorum sed veram Christi religionem sectandam esse docet.

(Dixi me pro fidelibus multum laborare);

Volo enim vos scire qualem sollicitudinem habeam pro vobis et pro iis qui sunt Laodiciæ et pro iis, (quicunque sint), qui (sicut vos), non viderunt faciem meam in carne (seu carnalem : multo ardore exopto)

Ut consolentur corda ipsorum, instructi in charitate et in omnes divitias plenitudinis intellectus, in agnitione mysterii Dei Patris et Christi Jesu,

Ut consolentur (seu consolationem accipiant) corda ipsum ; (quæ consolatio eis eveniet, cum) instructi (et compacti erunt) in charitate (et stabiliti erunt) in omnes divitias plenitudinis intellectus (seu in plena et largissima intelligentia et) in (perfecta) agnitione mysterii Dei, (quatenus omnium hominum) Patris, et Christi Jesu (quatenus omnium Redemptoris : id est, consolationem corda ipsum accipient, cum instructi erunt tum charitate tum plena persuasione mysteriorum fidei, quæ pertinent ad veram agnitionem Dei Patris et Filii ejus Christi),

In quo, (et non in Simone nec in Gnosticos), sunt omnes thesauri sapientiae et (veræ) scientiæ absconditi (seu contenti).

Hoc autem (vobis) dico, ut nemo (istorum pseudodoctorum) vos decipiatur (falsis ratiocinationibus, nec) in sublimitate (sophistica) sermonum (in quibus sublimia jactant de cœlo, de matre Angelorum, de Angelis, et de Oeonibus seu sæculis quibus personam et sexum et fœcunditatem et propagationem divinitatis tribuunt; quæ deceptio, si vos invaderet, mihi magno mœrori esset) ;

Nam etsi corpore (a vobis) absens sum, (non ideo parum de vobis euro) ; sed (e contra in) spiritu (et per charitatem) vobis sum, gaudens (quod audiens sum) et videns ordinem vestrum (quo apud vos omnia bene et juxta præscriptum ordinem fiunt), et (quod audivi quam solidum sit) firmamentum ejus (columnæ), quæ in Christo (nimitur, nempe) fidei vestræ.

Sicut ergo accepistis (et creditis ea quæ ad) Jesum Christum Dominum (pertinent), in (hoc) ipso (doctore et juxta ejus doctrinam) ambulate, (ut)

Radicati et superaedificati in ipso (sitis et maneatis), et confirmati in (ejus) fide, (et secundum hanc fidem ambulantes sitis) sicut et (jam antea ambulare) didicistis, (et magis ac magis) abundantes in (cognitione quam de) illo (habere vos detet, et ea cognitione utentes) in gratiarum actione. (Itaque),

In quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiæ absconditi :

Hoc autem dico ut nemo vos decipiatur in sublimitate sermonum :

Nam etsi corpore absens sum, sed spiritu vobis sum, gaudens et videns ordinem vestrum et firmamentum ejus quæ in Christo est fidei vestræ.

Sicut ergo accepistis JESUM Christum Dominum, in ipso ambulate,

Radicati et superaedificati in ipso, et confirmati fide, sicut et didicistis, abundantes in illo in gratiarum actione.

Videte ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam, secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi et non secundum Christum;

Quia in ipso inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter,

Et estis in illo repleti qui est caput omnis principatus et potestatis;

In quo et circuncisi estis circuncisione non manu facta in expoliatione corporis carnis, sed in circuncisione Christi,

Conseptuli ei in baptismo in quo et resurrexisti per fidem operationis Dei qui suscitavit illum a mortuis:

Videte ne quis vos decipiat (et seducat) per (hanc pseudodoctorum falsi nominis) philosophiam et inanem fallaciam, (non a Deo inspiratam sed) secundum traditionem (perversorum) hominum (confictam et ratiocinantem) secundum elementa (et axiomata) mundi (seu mundanae philosophiae) et non secundum Christum, (qui est vera lux mundi). Huic et soli luci, nempe Christo, adhærere debemus,

Quia in ipso (solo) inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter (per naturae divinæ et naturæ humanæ unionem),

Et (quia) estis in illo (solo scientia alii- que donis) repleti, (utpote ei adunati) qui est caput omnis principatus et potestatis (et omnium Angelorum; illi igitur, et non Angelis quos inducit Simon, inhærete; insuper ille est)

In quo (per baptismum renati) et circuncisi estis circuncisione, non manu facta (quæ consistit) in expoliatione (et incisione solius) corporis carnis (seu carnei), sed (in) circuncisione Christi (quæ animam a peccatis præscindit et circuncidit. Insuper fuistis)

Conseptuli ei (Christo) in baptismo, in quo (mortui estis peccato) et (ad novam vitam) resurrexisti per fidem, (qua creditis in efficaciam et potentiam) operacionis (gratiæ) Dei, qui (hanc resurrectionem in vobis operatus est eadem potentia qua) suscitavit illum (Jesum Christum) a mortuis. (Ille idem est Jesus qui)

Et vos, cum mortui essetis (et quasi sepulti) in delictis (vestris) et (in moribus gentilium, dum viveretis sub) præputio carnis vestræ, (per gratiam suam) convivificavit cum illo (seipso, vos vitæ suæ participes efficiens, et) donans (seu condonans vobis) omnia delicta (vestra. Vos et nos ad vitam revocavit et a damnatione solvit, inquam),

Delens (sanguine suo illud) quod erat (latum) adversus nos, (nempe) chirographum decreti (divini) quod (propter peccata nostra) erat contrarium nobis (et nos ad mortem æternam condemnabat; illud Christus laceravit) et ipsum tulit de medio (seu sustulit et abolevit), affigens illud cruci (suæ ut illud perforaret et ad nihilum redigeret);

Et, (per hujus chirographi destructio- nem) expolians principatus et potestates (tenebrosas tyrannica dominatione quam exercebant in homines, sibi hoc chirographo obligatos et subditos, illos principatus) traduxit (seu circunduxit) confidenter (et sine metu coram Deo et Angelis in triumpho), palam (et audacter) triumphans (et dominans) illos in semetipso (seu per semetipsum. Unde Christus certo magister vester factus est, et nullus alias);

Nemo ergo (sive philosophus sive judai- zans) vos judicet (et reprehendat) in cibo aut in potu, (nec vos cogat ad delectum

S. Paul cor pris à livre ouvert.

Et vos, cum mortui essetis in delictis et præpu- tio carnis vestræ, convivificavit cum illo donans vobis omnia deli- cta,

Delens quod ad- versus nos erat chirographum de- creti, quod erat contrarium nobis, et ipsum tulit de medio, affigens illud cruci,

Et expolians principatus et po- testates, traduxit confidenter palam triumphans illos in semetipso.

Nemo ergo vos judicet in cibo aut in potu, aut in parte diei festi,

aut neomeniæ aut
sabbatorum

aut abstinentiam ciborum et potuum
lege judaica præscriptorum aut vetitorum), aut (vos inquietet) in (hac) parte,
(scilicet, talis vel talis) diei festi (obser-
vandi), aut (quoad observationem) neo-
meniæ (seusolemnitatis annuæ) aut sabbato-
rum (Judaicorum),

Quæ sunt umbra
futuorum, cor-
pus autem Chri-
sti.

Quæ (nihil aliud) sunt (quam) umbra
futuorum (mysteriorum quæ adimplenda
erant in Christo venturo, proindeque per
Christum adventum abolita sunt; quoad
hæc omnia legalia judaica nemo vos sedu-
cat, inquam, o vos, qui estis verum et
adimpletum) corpus *autem* Christi. (Insuper
et propter eamdem rationem)

Nemo vos sedu-
cat, volens in hu-
militate et reli-
gione Angelorum,
quæ non vidit
ambulans, frustra
inflatus sensu car-
nis suæ,

Nemo vos seducat, volens (vos allicere)
in (facta) humilitate (ad mutandam fidem
vestram pro falsa) et (vana) religione An-
gelorum (quibus, prout inter Deum et nos
internuntiis, loco Christi utuntur et vos
uti volunt, sub illo prætextu quod super-
bum est Deum immediate rogare aut quod
inutile est ad Christum configere; nolite
credere, inquam, iis somniis) quæ non
vidit (ullus eorum pseudodoctorum, tam
fastuose in iis) ambulans (et de iis disse-
rens tanquam si ea vidisset et esset e cœlo
delapsus, dum est tantummodo) frustra
(et inaniter) inflatus (præ superbia et) sen-
su carnis suæ (seu sua carnali mente),

Et non tenens
caput ex quo to-
tum corpus per
nexus et conju-
ctiones submini-

Et non (est) tenens (seu agnoscens
Christum ut Ecclesiæ) caput; ex quo
(Christo tamen) totum (Ecclesiæ) corpus,
per nexus (suos) et conjunctiones (suas)

subministratum et constructum (seu con-
nexum, accipit spiritum quo vivificatur
et crescit in (seu per) augmentum (fidei
et gratiæ) Dei; (sicut spiritus vitalis qui,
ad vitam physicam sensum et motum
necessarius, a capite in totum corpus per
nervos et articulos diffunditur et sic sin-
gulis membris facultatem sentiendi et mo-
vendi impertitur. Illi igitur soli Christo,
capiti vestro, et non aliis inhærete: nam)

Si ergo mortui estis cum Christo (et se-
parati) ab elementis (seu a philosophia et
sapientia) hujus mundi, quid (seu cur)
adhuc, tanquam (si in his elementis) vi-
ventes (esse velitis), in (hoc) mundo (et
secundum hæc mundi principia naturalia
decernitis (seu vos dogmatizari sinitis a
magistris vestris, qui vobis dicunt):

Ne (uxorem) tetigeritis, neque (vinum
aut carnem) gustaveritis, neque (hoc im-
mundum) contrectaveritis, (quia hæc a
malis angelis creata sunt proindeque bonis
Angelis dispicent. Nolite observare hæc
præcepta quoad alimenta et alia hæc lega-
lia),

Quæ (destinata) sunt omnia (et cadunt)
in interitu ipso (eorum) usu, (et non pro-
hibentur nisi) secundum præcepta et do-
ctrinas hominum (non vero secundum le-
gem Dei; et nolite credere præceptis hu-
jus novæ religionis)

Quæ, (si leviter examinantur), sunt (ali-
quam) rationem (seu speciem) habentia
sapientiæ, (ut, verbi gratia, abstinentia a

stratum et con-
structum crescit
in augmentum
Dei.

Si ergo mortui
estis cum Christo
ab elementis hu-
jus mundi, quid
adhuc tanquam
viventes in mun-
do decernitis?

Ne tetigeritis
neque gustaveri-
tis neque contre-
ctaveritis,

Quæ sunt omnia
in interitum ipso
usu secundum
præcepta et do-
ctrinas hominum,

Quæ sunt ratio-
nem quidem ha-
bentia sapientiæ
in superstitione et

humilitate, et non ad parcendum corpori non in honore aliquo ad saturitatem carnis.

carnibus si propter humiliandam animam et castigandum corpus ad Dei cultum referatur; sed non item de iis quæ ad Angelorum cultum assignantur a pseudodoctoribus et quæ non fiunt nisi) in superstitione et (in ficta) humilitate (qua, dum ita se extra et contra naturæ ordinem se mortificant et abstinent) ad non parcendum corpori, (corpori suo injuriam inferunt, illud negligentes plus æquo et) non (habentes) in honore aliquo (quem ei debent, siquidem illud fraudant cibo quo indiget) ad saturitatem carnis : (atqui hic honor corporis saluti debetur ; ergo non est secundum Deum, qui vult salutem corporis, hæc religio quæ suum corpori debitum honorem denegat).

CAPUT III.

Colossenses ad studium rerum cœlestium et ad mortificationem vitiorum hortatur Apostolus, deinde ad renovationem mentis et ad patientiam. Præcipue commendat ut charitatem colant et omnia ad Dei gloriam referant. Eis inculcat obedientiam, quan- uxores maritis et filii parentibus et servi dominis præstare debent.

(Dixi vos consurrexisse in Christo) ;

Igitur si consurrexistis cum Christo (per baptismum, nunc et deinceps res cœlestes quæ sursum sunt querite, (et cor vestrum elevate in cœlum) ubi Christus est in dextera Dei sedens (et vobis locum parans. Ea),

Quæ sursum sunt, (omni mente et sollicitudine) sapite, non (autem ea bona) quæ (sunt deorsum et) super terram. (Mundo et rebus mundanis)

Mortui enim estis; et vita vestra, (qua nunc gratia Dei vivitis et qua gloriam futuram expectatis, nunc) est (mundi oculis) abscondita (et quasi clausa) cum Christo (qui est auctor hujus duplicitis vitæ et cum quo vivitis) in Deo :

Cum autem Christus (in die judicii) apparuerit, (ille Christus, inquam, qui est) vita vestra (et causa tam gratiæ quam gloriæ), tunc et vos apparebitis (resplendentes) cum ipso in gloria. (Vita vestra est quasi hiems, in qua sol, nempe Christus, occultatur ; vos estis quasi arbores exterioris aridæ et sine fronde aut decore, sed interius radicem vivam habentes in terra vitali : veniet aestas, qua sub solis radiis revirescetis et fructus dabitis vitales, scilicet, dotes beatitudinis tam in corpore quam in anima ; ea autem conditione cum Christo triumphabitis, si peccato mortui fueritis).

Mortificate ergo membra vestra, quæ (facta) sunt (quasi membra veteris hominis) super terram (affixa, et cor vestrum inclinans ad terrenos affectus, nempe ad) fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam, et avaritiam quæ est simulacrorum servitus (in eo sensu quod voluptatum amatores eas colunt ut deas ; hæc omnia fugite)

Quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram.

Mortui enim estis, et vita vestra est abscondita cum Christo in Deo;

Cum Christus apparuerit vita vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria.

Mortificate ergo membra vestra quæ sunt super terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam, et avaritiam quæ est simulacrorum servitus,